

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Sžf/143/2013
Identifikačné číslo spisu:	7013200535
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:7013200535.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: STAVIVÁ KLASIK - L s.r.o., so sídlom Hlavná 600, Streda nad Bodrogom 076 31, IČO : 36 822 094, zastúpený advokátom JUDr. Pavol Gombos, Advokátska kancelária so sídlom Moldavská cesta 21/A, Košice, proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, Lazovná ul. 63, Banská Bystrica, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 1100307/1/67685/2013 zo dňa 12. februára 2013, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach, č. k. 6S 74/2013-40, zo dňa 3. októbra 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach, č. k. 6S 74/2013-40, zo dňa 3. októbra 2013, p o t v r d z u j e.

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach, uznesením č. k. 6S 74/2013-40, zo dňa 3. októbra 2013 nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov podľa ust. § 138 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O.s.p.) v konaní, v ktorom sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 1100307/1/67685/2013 zo dňa 12. februára 2013, ktorým bol potvrdený dodatočný platobný výmer Daňového úradu Košice, č. 9800403/5/1642716/2012/Vas zo dňa 12. júla 2012.

Z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že krajský súd nepriznanie odôvodnenia od súdnych poplatkov odôvodnil nepreukázaním splnenia podmienok pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov podľa ust. § 138 O.s.p., keď žalobca nepredložil súdu napriek jeho výzve zo dňa 4. júla 2013, žiadne relevantné doklady, ktoré by deklarovali jeho majetkové, finančné pomery a ani náležite nevyplnil tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, čím nepreukázal splnenie podmienok a konajúcemu súdu predložil iba tlačivo, v ktorom vyplnil iba svoje identifikačné údaje a pripojil čestné vyhlásenie, o tom, že žalobca dlhodobo nevykonáva žiadnu podnikateľskú činnosť, nedisponuje žiadnym hnutelným, či nehnuteľným majetkom a z dôvodu zaistenia a nevrátenia účtovných a iných dokladov orgánmi činnými v trestnom konaní žalobca nemohol podať daňové priznanie pre daň z príjmov od roku 2010.

Krajský súd poukazujúc na ust. § 138 O.s.p. zdôraznil, že žalobca ako právnická osoba vznikol za účelom podnikania a nepriaznivá finančná situácia je dôsledkom skutočností, ktorých pôvod je v podnikaní, pričom nedostatok finančných prostriedkov nemôže byť samo o sebe dôvodom pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Krajský súd upriamil pozornosť na skutočnosť, že vzhľadom na

základné imanie žalobcu ako spoločnosti s ručením obmedzeným s rozsahom splatenia základného imania v sume 6.640 eur, údaj ktorý krajský súd zistil z obchodného registra, súdny poplatok vo výške 70 eur nepredstavuje takú vysokú sumu, ktorú by nebol schopný uhradiť a skutočnosti tvrdené žalobcom o zaistení a nevrátení účtovných a iných dokladov orgánmi činnými v trestnom konaní, vyhodnotil na účely posúdenia dôvodnosti oslobodenia od súdnych poplatkov za irelevantné. Záverom krajský súd poukázal aj na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý okrem iného v rozhodnutí sp. zn. 2Sžf/53/2013 uviedol, že sa stotožňuje s právnym názorom Európskeho súdu pre ľudské práva vysloveným v rozsudku z 19. júna 2001 č. Sťažnosť 28249/95 vo veci KREUZ proti Poľsku (ods. 59, 60) podľa ktorého Európsky súd pre ľudské práva nikdy nevyklúčil možnosť, že záujmy riadneho chodu justície môžu odôvodňovať zavedenie finančného obmedzenia v súvislosti s prístupom jednotlivca k súdu. V tejto súvislosti ESLP konštatoval, že požiadavku zaplatiť súdny poplatok v súdnom konaní nemožno pokladať za obmedzenie práva na prístup k súdu, ktoré je nezlučiteľné per se s článkom 6 ods. 1 Dohovoru.

Proti uvedenému rozhodnutiu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie zastávajúc názor, že mu oslobodenie od súdnych poplatkov prislúcha. Dôvodil, že sa nie vlastnou vinou ocitol v mimoriadnej dôkaznej tiesni. Uviedol, že nemá k dispozícii žiadne doklady potrebné k zdokladovaniu majetkových pomerov a tieto skutočnosti boli známe súdu už v čase podania žaloby z jej obsahu, keď celá účtovná dokumentácia a ostatná agenda žalobcu nevyhnutná pre dokladovanie pomerov bola zaistená orgánmi činnými v trestnom konaní ešte v marci 2011 a do dnešného dňa nebola napriek výzvam vrátená. Ďalej tvrdil, že situáciu komplikuje aj skutočnosť, že o zaistení dokladov nebol spísaný riadny protokol a navyše, nahliadnutím do spisov žalobca zistil, že množstvo dokladov chýba. Poukázal na to, že z trestných konaní vedených voči p. Mikulášovi Várehovi nepochybne vyplýva, že boli zaistené všetky doklady spoločností personálne spojených s p. G. H. Tieto doklady sa však v spisoch vedených orgánmi činnými v trestnom konaní nenachádzajú a žalobca nevie získať ani ich kópie. Postup súdu považoval za neprimerane prísny a voči žalobcovi jednoznačne nespravodlivý.

Ďalej žalobca uviedol, že súdom vyrubená povinnosť uhradiť súdny poplatok mu prakticky znemožňuje domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou (nemá finančné prostriedky na ich úhradu), ktoré predstavuje jeho ústavné právo zaručené Ústavou SR aj napriek tomu, že výška súdneho poplatku nepredstavuje príliš vysokú čiastku (avšak pre žalobcu je aj táto suma v súčasnosti vysoká). Zopakoval, že spoločnosti personálne spojené s p. G. H. sú účastníkmi množstiev súdnych sporov, a tak celková výška súdnych poplatkov predstavuje sumy až niekoľko desiatok tisíc eur. Domáhať sa súdnou cestou zrušenia rozhodnutia pritom predstavuje jedinou zákonnú cestu, ktorou si žalobca môže uplatniť právo na svoju ochranu v danej veci. Z uvedených dôvodov, mal žalobca za to, že sú u neho splnené podmienky pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s ust. § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je možné priznať úspech.

Najvyšší súd z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že žalobca sa žalobou podanou na krajskom súde 22. apríla 2013 domáhal preskúmania rozhodnutia žalovaného č. 1100307/1/67685/2013 zo dňa 12. februára 2013, ktorým žalovaný potvrdil dodatočný platobný výmer Daňového úradu Košice č. 9800403/5/1642716/2012/Vas zo dňa 12. júla 2012.

Žalobca nezaplatil súdny poplatok za žalobu súčasne s jej podaním. Krajský súd výzvou č. k. 6S/74/2013-15 zo dňa 24. apríla 2013 vyzval žalobcu, aby v lehote 10 dní od doručenia výzvy zaplatil súdny poplatok za žalobu v sume 70 eur podľa položky č. 10 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov zákona SNR č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „zákon o súdnych poplatkoch“).

Krajský súd uznesením zo dňa 6. júna 2013 č. k. 6S/74/2013-20 v súlade s ustanovením § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch zastavil konanie z dôvodu, že žalobca súdny poplatok v lehote ustanovenej výzvou súdu nezaplatil.

V podanom odvolaní proti uvedenému uzneseniu o zastavení konania podal žalobca návrh pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov podľa ust. § 138 O.s.p..

Krajský súd uznesenie zo dňa 6. júna 2013 č. k. 6S/74/2013-20 o zastavení konania, uznesením zo dňa 15. augusta 2013, č. k. 6S/74/2013-35 zrušil poukazom na ust. § 210a O.s.p..

Žalobca k uvedenému návrhu nepripojil žiadne dôkazy na preukázanie splnenia podmienok v zmysle § 138 O.s.p., t. j. najmä preukazujúce nepriaznivé pomery žalobcu. Krajský súd výzvou zo dňa 4. júla 2013 (č. l. 26) vyzval žalobcu na predloženie v lehote 10 dní riadne vyplnené tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov - právnická osoba s tým, že toto tlačivo krajský súd žalobcovi zaslal. Výzva bola právnomu zástupcovi žalobcu doručená dňa 10. júla 2013.

Žalobca na základe výzvy súdu predložil dňa 23. júla 2013 krajskému súdu tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania (§ 138 ods. 2 O.s.p.), ktoré však vyplnil len na jeho titulnej strane, t. j. v rozsahu identifikačných údajov účastníka konania - právnickej osoby, a tlačivo podpísal a datoval. K tlačivu pripojil čestné vyhlásenie, v ktorom uviedol, že „obchodná spoločnosť dlhodobo nevykonáva žiadnu podnikateľskú činnosť, spoločnosť nevstupuje do žiadnych nových obchodných vzťahoch a vykonáva iba nevyhnutné úkony spojené s chodom obchodnej spoločnosti. Obchodná spoločnosť ďalej vyhlasuje, že nedisponuje žiadnym hnutelným alebo nehnuteľným majetkom, s ktorým je oprávnená disponovať takým spôsobom, že tento majetok by mohol byť predmetom akéhokoľvek príjmu pre spoločnosť. Obchodná spoločnosť ďalej vyhlasuje, že všetky jej účtovné a iné doklady boli zaistené orgánmi činnými v trestnom konaní v marci 2011 a do dnešného dňa, napriek výzvam, jej tieto doklady neboli vrátené, čo spoločnosť vážnym spôsobom poškodzuje (okrem toho ide informáciu súdu známou aj z iných súdnych konaní). Z dôvodu zaistenia a nevrátenia dokladov orgánmi činnými v trestnom konaní spoločnosť nemohla podať daňové priznania dane z príjmov právnických osôb od roku 2010, nakoľko nezavinene nedisponuje svojimi vlastnými dokladmi, ktoré by boli podkladom na spracovanie daňového priznania."

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona o súdnych poplatkoch, poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 138 ods. 1 O.s.p., na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p., pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Zákonodarca v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne, a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

Účelom ustanovenia § 138 O.s.p. je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky. Prvou je nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a druhou skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. V prípade fyzických osôb sa prihliada aj na osobné a rodinné pomery. Vychádzajúc, ako z jazykového výkladu uvedeného zákonného ustanovenia, tak i zo zásady rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania,

deklarovanou taktiež Európskym súdom pre ľudské práva, zákon nerozlišuje medzi subjektmi podnikateľskými a nepodnikateľskými. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností preukázaných žiadateľom.

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce jeho majetkové pomery.

V prejednávanej veci žalobca požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov pre nepriaznivú finančnú a majetkovú situáciu, ktorú bližšie odôvodnil v zásade skutočnosťami, ktoré zopakoval aj vo svojom odvolaní. K návrhu nepripojil žiadne doklady preukazujúce jeho tvrdenia.

Najvyšší súd po oboznámení sa so spisovým materiálom vyhodnotil postup krajského súdu ako zákonný, plne rešpektujúci ustanovenie § 138 ods. 1, 2 O.s.p., ako aj práva na súdnu a inú právnu ochranu garantované Ústavou Slovenskej republiky.

Krajský súd v prejednávanej veci vykonal zisťovanie majetkových pomerov žalobcu, ktoré je potrebné nielen tvrdiť, ale ich aj preukázať. Neprihliadal na skutočnosť, že žalobca je podnikateľským subjektom ako na dôvod nepriznania oslobodenia od súdnych poplatkov, a už vôbec túto skutočnosť osebe nehodnotil ako dôvod pre nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Podľa § 120 ods. 1, 2 O.s.p. účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci.

Vo veciach, v ktorých konanie možno začať aj bez návrhu, ako aj v konaniach o povolenie uzavrieť manželstvo, o určenie a zapretie rodičovstva, o osvojiteľnosti, o osvojenie, vo veciach obchodného registra a v konaniach o niektorých otázkach obchodných spoločností a družstiev (§ 200e) súd je povinný vykonať ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhl.

Podľa § 121 O.s.p. netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

Majetkové pomery žalobcu nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti a konanie o oslobodenie od súdneho poplatku nie je konaním, v ktorom by zákon ukladal súdu vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu. Je preto výlučne na žalobcovi, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch sám preukázal, na čo slúži aj tlačivo, ktoré mu krajský súd doručil a ktoré je tiež dostupné na internete.

Keďže žalobca nepredložil doklady preukazujúce jeho tvrdenie o jeho nepriaznivej majetkovej a finančnej situácii, krajský súd, logicky, nemohol vykonať akékoľvek dokazovanie v tomto smere. Preto bolo správne jeho rozhodnutie nepriznať žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov z dôvodu, že nepreukázal svoje tvrdenia o nepriaznivosti finančných a majetkových pomerov.

Občiansky súdny poriadok na rozdiel od zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) neobsahuje osobitnú úpravu čestného vyhlásenia. Najvyšší súd ho vyhodnotil v súlade s § 125 a § 132 O.s.p. a dospel k záveru, že nie je možné mať na jeho základe za preukázané skutočnosti v ňom tvrdené. Najmä keď čestné vyhlásenie predložené žalobcom opäť len obsahuje tvrdenia uvedené v jeho predchádzajúcich podaniach bez toho, aby žalobca prejavil akúkoľvek snahu o ich preukázanie. V predmetnej veci napríklad mohol minimálne doručiť súdu žiadosti adresované príslušným orgánom (daňové úrady, orgány činné v trestnom konaní, obchodný register a i.), o ktorých uvádza, že na ne adresáti nereagovali. Rovnako tak nemožno ako argument pre oslobodenie od súdnych poplatkov použiť tvrdenie nesplnenia si zákonnej povinnosti podať daňové priznanie a navyše je len ťažko uveriteľné, že podnikateľský subjekt nemá vedené účtovníctvo tak, aby v prípade nepredvídateľnej udalosti nemal k

dispozícii aspoň kópie podkladov (faktúry, hlásenia, priznania a i.).

Nemožno prihliadať ani na počet súdnych konaní, v ktorých je žalobca účastníkom, respektíve na úspešnosť iných spoločností nachádzajúcich sa v obdobnej situácii ako žalobca v súdnych konaniach proti Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky, keďže bez riadneho preukázania finančných a majetkových pomerov táto skutočnosť osebe nemôže odôvodniť iné než zamietavé rozhodnutie o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. v spojení s § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil, dospejúc k záveru, že krajský súd vo veci rozhodol po vecnej i právnej stránke správne a jeho postup pri rozhodovaní o návrhu žalobcu na oslobodenie od súdneho poplatku v plnom rozsahu rešpektoval a chránil práva žalobcu na spravodlivý súdny proces.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zák. č. 757/2004 o súdoch o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.